

КОМУНІКАТИВНА ТОЛЕРАНТНІСТЬ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ РІЗНОГО ВІКУ В КОНТЕКСТІ АНТИКРИХКОСТІ

Шиліна Алла Андріївна

кандидатка психологічних наук, доцентка,
доцентка кафедри соціології та психології навчально-наукового інституту
Харківського національного університету внутрішніх справ
ORCID ID: 0000-0001-7377-0776

Греса Наталія Володимирівна

кандидатка психологічних наук, доцентка,
доцентка кафедри соціології та психології навчально-наукового інституту
Харківського національного університету внутрішніх справ
ORCID ID: 0000-0002-0517-4822

Пономаренко Яна Сергіївна

докторка психологічних наук, доцентка,
професорка кафедри соціології та психології навчально-наукового інституту
Харківського національного університету внутрішніх справ
ORCID ID: 0000-0002-3374-3930

У статті представлено результати емпіричного дослідження комунікативної толерантності поліцейських різного віку в контексті формування антикрихкості як важливої якості фахівця, здатного ефективно діяти в умовах стресу, невизначеності та ризику. Мета дослідження – виявити вікові особливості проявів комунікативної толерантності в поліцейських та визначення її зв'язку з потенціалом антикрихкої поведінки. У дослідженні взяли участь 115 працівників поліції, розподілених на дві вікові групи: 23–30 років ($n = 64$) та 35–42 роки ($n = 51$). Для діагностики використано методiku «Комунікативна толерантність».

Результати показали наявність статистично значущих відмінностей між групами: поліцейські молодшого віку характеризуються вищим рівнем комунікативної інтолерантності за шкалами «Неприйняття або нерозуміння індивідуальності іншої людини», «Категоричність в оцінках» та «Нетерпимість до дискомфорту станів партнера по спілкуванню». Поліцейські старшої групи виявили більшу здатність до розуміння, прийняття індивідуальних відмінностей та контролю емоційних реакцій у професійних ситуаціях, що свідчить про вищий рівень сформованості комунікативної толерантності. Водночас відсутність значущих відмінностей за шкалами, пов'язаними з емоційною саморегуляцією, свідчить про спільні професійні моделі комунікативної поведінки, сформовані під впливом вимог службової дисципліни.

Отримані результати інтерпретуються через концепт антикрихкості, що відображає здатність особистості не лише адаптуватися до стресових ситуацій, а й розвиватися під їх впливом. Комунікативна толерантність у цьому контексті розглядається як психологічний ресурс антикрихкої поведінки, який сприяє емоційній стабільності, гнучкості мислення та ефективній міжособистісній взаємодії. Зроблено висновок про необхідність розвитку комунікативної толерантності в поліцейських як одного з напрямів підвищення психологічної готовності та здатності до конструктивної поведінки в умовах стресу й невизначеності.

Ключові слова: поліцейські, комунікативна толерантність, антикрихкість, вікові відмінності, психологічна стійкість, професійна діяльність, невизначеність, емоційна регуляція.

Shylyna A., Hresa N., Ponomarenko Ya. COMMUNICATIVE TOLERANCE OF POLICE OFFICERS OF DIFFERENT AGES IN THE CONTEXT OF ANTIFRAGILITY

The article presents the results of an empirical study of communicative tolerance among police officers of different ages in the context of developing antifragility as an essential professional quality that enables effective performance under stress, uncertainty, and risk. The purpose of the study was to identify age-related features of communicative tolerance among police officers and to determine its relationship with the potential for antifragile behavior. The study involved 115 police officers divided into two age groups: 23–30 years ($n = 64$) and 35–42 years ($n = 51$). The «Communicative Tolerance» method was used for diagnostics.

The results revealed statistically significant differences between the groups: younger police officers demonstrated a higher level of communicative intolerance on the scales «Rejection or misunderstanding of others' individuality», «Categorical judgments», and «Intolerance toward the partner's discomfort in communication». Older officers showed

greater understanding, acceptance of individual differences, and emotional control in professional interactions, indicating a higher level of communicative tolerance development. At the same time, the absence of significant differences on scales related to emotional self-regulation indicates the existence of shared professional communication patterns shaped by the demands of service discipline.

The findings are interpreted through the concept of antifragility, which reflects the individual's ability not only to adapt to stressful situations but also to grow and improve through them. Communicative tolerance, in this context, is considered a psychological resource of antifragile behavior that contributes to emotional stability, cognitive flexibility, and effective interpersonal interaction. It is concluded that developing communicative tolerance among police officers is an important direction for enhancing their psychological readiness and capacity for constructive behavior under stress and uncertainty.

Key words: *police officers, communicative tolerance, antifragility, age differences, psychological resilience, professional activity, uncertainty, emotional regulation.*

Вступ. Сучасна професійна діяльність поліцейських відзначається високим рівнем невизначеності, постійними змінами оперативної обстановки та необхідністю швидко ухвалювати рішення в стресових умовах, зокрема під час воєнного стану. Такі виклики вимагають не лише стресостійкості, а й розвитку антикрихкості – здатності не просто долати труднощі, а використовувати їх як ресурс для особистісного та професійного зростання. У цьому контексті вагомим значення набуває комунікативна толерантність як психологічний механізм, що забезпечує ефективну взаємодію в умовах напруги, конфлікту чи невизначеності. Особливої уваги заслуговує віковий аспект прояву комунікативної толерантності, адже поліцейські різних вікових груп відрізняються життєвим досвідом, професійною ідентичністю та сформованими копінг-стратегіями.

У попередньому дослідженні встановлено вплив толерантності до невизначеності на успішність виконання професійних вимог поліцейськими в умовах воєнного стану. Поліцейські з високим рівнем толерантності характеризуються більшою схильністю до професійних домагань, орієнтацією на високі цілі, прагненням до професійного зростання та вищою відданістю службовій діяльності порівняно з поліцейськими, які мають низький рівень толерантності до невизначеності. Установлено, що вищий рівень толерантності до невизначеності впливає на вищий рівень задоволеності власними професійними досягненнями в працівників поліції [1].

У дослідженні С. Бойчука встановлено, що співробітники підрозділів спеціального призначення з високим рівнем життєздатності здатні ефективно діяти в умовах невизначеності, гнучко приймати зміни та інтегрувати їх у професійну діяльність. Натомість спецпризначенці з низьким рівнем життєздатності зазвичай відчують виражений дискомфорт у ситуаціях, які перебувають поза їхнім контролем, що негативно позначається на ефективності виконання службових завдань [2].

Доведено, що професійна діяльність поліцейського має екстремальний і динамічний характер, супроводжується високим рівнем невизначеності та особливо ускладнюється в умовах, коли керівні орієнтири для ухвалення рішень є неоднозначними або суперечливими. З'ясовано, що психологічні механізми процесу ухвалення рішень значною мірою залежать від змісту отриманої інформації та ступеня визначеності професійної ситуації, у якій діє поліцейський [3].

Толерантність до невизначеності забезпечує адаптивне реагування на змінні, неоднозначні й непередбачувані обставини [4].

Здатність ефективно діяти в умовах невизначеності та підтримувати внутрішню стійкість є ключовими чинниками професійної успішності поліцейських у кризових ситуаціях. У цьому контексті особливого значення набувають комунікативні аспекти психологічної адаптації, зокрема комунікативна толерантність, яка забезпечує конструктивну взаємодію навіть за високого рівня стресу. Саме вона може бути важливим психологічним механізмом антикрихкості – здатності не лише витримувати тиск зовнішніх обставин, а й використовувати стресові події як ресурс для професійного та особистісного зростання.

Комунікативна толерантність є важливою професійною рисою поліцейського, що визначає характер його взаємодії з оточенням, відображаючи особистий досвід, стиль поведінки та рівень саморегуляції. У професійній діяльності, особливо під час спілкування з правопорушниками, потерпілими чи неповнолітніми, саме рівень комунікативної толерантності засвідчує психологічну зрілість, внутрішню врівноваженість і здатність до конструктивного контролю власних емоцій [5]. Так, О. А. Рівчаченко наголошує, що комунікативна толерантність, будучи складником загальної толерантності особистості, не є вродженою якістю. Вона формується впродовж життя як результат соціалізації, свідомого виховання та набуття життєвого досвіду. У контексті професійної діяльності поліцейських Національної поліції України ця якість перетворюється з особистісної риси на ключову професійну компетентність [6]. Також про важливість комунікативної толерантності в професійній діяльності поліцейських акцентує Т. А. Огаренко, а саме стверджує, що толерантність є невід'ємним та необхідним складником діяльності поліцейських. Саме комунікативна компетентність, основним стрижнем якої є толерантність, є ключовою особистісною характеристикою сучасного працівника поліції [7].

Отже, цілеспрямований розвиток комунікативної толерантності має бути обов'язковим структурним елементом спеціальної професійної підготовки.

У професійній взаємодії поліцейських важливу роль відіграє комунікативна толерантність, яка забезпечує здатність підтримувати конструктивність у спілкуванні, враховувати чужі погляди та ефективно регулювати власні емоційні реакції в умовах конфлікту або стресу. У діяльності поліцейського, особливо в умовах війни, ця якість є психологічним ресурсом, який забезпечує не лише адаптацію до невизначених і ризикованих обставин, а й сприяє розвитку антикрихкості – здатності зміцнюватися та вдосконалювати власні професійні навички під впливом стресових подій. Антикрихкість – це здатність системи чи особистості не лише витримувати стрес і невизначеність, а й зміцнюватися під їх впливом. На відміну від крихких, що руйнуються, і резильєнтних, які лише відновлюються, антикрихкі системи розвиваються та вдосконалюються завдяки хаосу й випробуванням [8].

Матеріали та методи. Метою статті є дослідження особливостей прояву комунікативної толерантності в поліцейських різного віку та визначення її ролі як психологічного ресурсу формування антикрихкості в умовах професійної діяльності, що характеризується підвищеним рівнем невизначеності та стресогенності. Особливості комунікативної установки курсантів різного року навчання ми вивчали за допомогою методики діагностики комунікативної толерантності В. В. Бойко.

Результати. У дослідженні взяло участь 115 працівників поліції різного віку. Першу групу становили поліцейські віком від 23 до 30 років у кількості 64 особи, другу групу – поліцейські віком від 35 до 42 років у кількості 51 особа.

Результати дослідження окремих аспектів комунікативної толерантності в поліцейських різного віку представлені в таблиці 1.

Таблиця 1

Показники комунікативної толерантності поліцейських різного віку

Шкали	Група 23–30 (n = 64)	Група 35–42 (n = 51)	t	p
Неприйняття або нерозуміння індивідуальності людини	9,4±0,41	8,1±0,28	2,62	0,05
Використання себе в якості еталону при оцінках інших	7,2±0,31	10,2±0,57	3,08	0,01
Категоричність або консерватизм в оцінках людей	9,8±0,49	7,5±0,38	3,71	0,01
Невміння приховувати або згладжувати неприємні почуття	7,8±0,45	7,2±0,37	1,03	-
Прагнення переробити, перевиховати партнера зі спілкування	9,5±0,41	10,7±0,42	2,04	0,01
Прагнення підігнати інших учасників комунікації під себе	7,1±0,45	7,8±0,56	0,97	-
Невміння прощати іншому помилки	9,6±0,56	8,7±0,47	1,14	-
Нетерпимість до дискомфорту станів партнера зі спілкування	10,4±0,57	8,9±0,43	2,10	0,05
Невміння пристосовуватися до інших учасників спілкування	9,7±0,56	8,6±0,48	1,49	-
Загальна комунікативна толерантність	84,5±1,89	77,7±1,63	3,2	0,03

З огляду на дані, представлені в таблиці 1, ми бачимо, що за шкалою «Неприйняття або нерозуміння індивідуальності іншої людини» в групі поліцейських молодшого віку достовірно більший показник порівняно з другою групою досліджуваних поліцейських старшого віку (9,4±0,41 та 8,1±0,28, при $t = 2,62$ $p \leq 0,05$). Достовірно більший показник за шкалою «Неприйняття або нерозуміння індивідуальності іншої людини» дає змогу вважати, що в першій групі значно вищий рівень прояву комунікативної інтолерантності в неприйнятті індивідуальності партнера, нерозуміння його сутності, ніж у поліцейських старшого віку. Комунікативна інтолерантність проявляється в нездатності або небажанні людини сприймати, розуміти та толерантно ставитися до думок, почуттів чи поведінки інших у процесі комунікації. На противагу інтолерантності, комунікативна толерантність передбачає гнучкість мислення, емпатію, готовність до діалогу та вміння взаємодіяти навіть із тими, чий погляд кардинально відрізняються.

За шкалою «Використання себе як еталону при оцінках інших» старші поліцейські мали достовірно вищий показник (10,2±0,57) порівняно з молодшими (7,2±0,31, $t = 3,08$, $p \leq 0,01$), що свідчить про їх більшу схильність оцінювати інших через призму власного досвіду та професійних стандартів. Тобто поліцейські другої досліджуваної групи, оцінюючи поведінку, спосіб мислення й окремі характеристики людей, розглядають як еталон самих себе. Цей показник є проявом когнітивного спрощення та егоцентризму в соціальному сприйнятті. Поліцейські з таким типом мислення несвідомо вважають власні цінності, досвід і сприйняття об'єктивною нормою. Все, що відхиляється від цієї внутрішньої норми, оцінюється як «неправильне». Висока вираженість цієї риси в старших поліцейських може

розглядатися як наслідок тривалого впливу професійного середовища та специфіки діяльності. Ця риса може робити поліцейських рішучими, впевненими у своїх діях і послідовними в дотриманні норм, але водночас вона може бути джерелом конфліктів, несприйняття інновацій, упередженості та неефективної комунікації з громадянами, які мають інше соціальне, культурне чи освітнє походження.

Подібна тенденція проявляється і за шкалою «Прагнення переробити, перевиховати партнера зі спілкування», де старші досягли $10,7 \pm 0,42$ проти $9,5 \pm 0,41$ у молодших ($t = 2,04$, $p \leq 0,01$). Це свідчить, що поліцейські віком 35–42 роки частіше намагаються коригувати поведінку співрозмовника, орієнтуючись на власний досвід і професійні алгоритми взаємодії. Цей показник є яскравим виявом комунікативної інтолерантності. Він відображає несприйняття іншого як особистості, бажання змінити партнера свідчить про несприйняття його індивідуальності, системи цінностей, способу мислення та поведінки. Поліцейські з такими прагненнями вважають свою модель поведінки, світогляд і життєві орієнтири єдино правильними.

Це може свідчити про вплив професійної деформації, коли багаторічний досвід роботи в системі правозастосування формує установку на безумовне підпорядкування та корекцію поведінки громадян, що сприймається як відхилення від норми. Досвідчені фахівці, імовірно, частіше діють з позиції сили та авторитету, демонструючи меншу готовність прийняти альтернативну думку.

На відміну від цього, молодші поліцейські показали достовірно вищий рівень інтолерантності за шкалами «Категоричність або консерватизм в оцінках людей» ($9,8 \pm 0,49$ проти $7,5 \pm 0,38$; $t = 3,71$, $p \leq 0,01$) та «Нетерпимість до дискомфортних станів партнера зі спілкування» ($10,4 \pm 0,57$ проти $8,9 \pm 0,43$; $t = 2,10$, $p \leq 0,05$). Це свідчить про схильність молодших поліцейських до стереотипних оцінок і більш виражену емоційну реактивність у спілкуванні з партнером, що може ускладнювати конструктивну взаємодію в професійних ситуаціях.

Показник «Категоричність або консерватизм в оцінках людей» відображає чорно-біле, поляризоване мислення, схильність до швидких та незмінних оціночних суджень про людей. Можливо, категоричність є психологічним захистом. Не маючи глибокого досвіду для гнучкого аналізу складних ситуацій, молоді поліцейські вдаються до найпростішого інструменту, чіткої оцінки. Це дає їм відчуття впевненості та контролю. Висока категоричність молодих поліцейських є не стільки особистісним недоліком, скільки етапом професійної адаптації, що характеризується застосуванням спрощених когнітивних моделей для компенсації браку практичного досвіду. Нетерпимість до дискомфортних станів у молодих поліцейських віком 23–30 років проявляється через відсутність практичних комунікативних навичок та емоційного інтелекту, що розвивається з досвідом.

Тобто це вказує на те, що чинником комунікативної інтолерантності на початку кар'єри є не стільки особистісні якості, скільки професійна недосвідченість. З віком і стажем, як правило, відбувається корекція комунікативних навичок, поліцейські вчать бути гнучкішими в оцінках, розрізняти нюанси та ефективніше управляти як своїми, так і чужими емоціями.

За шкалами «Невміння приховувати або згладжувати неприємні почуття», «Прагнення підігнати інших учасників комунікації під себе», «Невміння прощати іншому помилки» та «Невміння пристосовуватися до інших учасників спілкування» відмінності між групами були недостовірними ($t < 1,5$; $p > 0,05$), що свідчить про схожий рівень вираженості цих аспектів комунікативної інтолерантності в обох групах.

Це може свідчити про те, що незалежно від вікових особливостей та професійного стажу представники обох груп демонструють подібний рівень емоційної реактивності та стратегії поведінки в міжособистісних ситуаціях.

У поліцейських обох вікових категорій спостерігається відносна схожість у схильності відкрито виражати негативні емоції, прагненні до узгодження комунікації із власними стандартами, у труднощах з прийняттям чужих помилок чи необхідності гнучко підлаштовуватися під поведінку партнера. Така однорідність результатів може бути зумовлена специфікою професійного середовища поліції, де нормативна дисципліна, ієрархічність та потреба в чітких алгоритмах взаємодії часто формують певну комунікативну жорсткість незалежно від віку працівників.

Водночас подібність показників за цими шкалами може свідчити про наявність загальних професійних патернів реагування, властивих саме представникам правоохоронної діяльності. Такі патерни, з одного боку, допомагають підтримувати контроль та порядок у складних комунікативних ситуаціях, а з іншого – можуть обмежувати прояви емоційної гнучкості та знижувати здатність до відновлення психологічної рівноваги після конфліктних чи стресових взаємодій.

У контексті антикрихкості це може означати, що незалежно від віку, певна частина поліцейських поки не використовує потенціалу міжособистісної взаємодії як ресурсу розвитку, тобто як можливості навчатися з комунікативних труднощів, ставати психологічно стійкішими та гнучкішими.

Нарешті, за показником «Загальна комунікативна толерантність» молодші поліцейські продемонстрували достовірно вищий рівень інтолерантності ($84,5 \pm 1,89$) порівняно зі старшими ($77,7 \pm 1,63$;

$t = 3,2, p \leq 0,03$). Це підтверджує, що загалом старші поліцейські характеризуються більшою комунікативною толерантністю, краще контролюють емоції, гнучкіше адаптуються до різних стилів поведінки співрозмовників і здатні ефективніше будувати професійні взаємодії.

Значущі розбіжності за шкалою «Загальна комунікативна толерантність» дають змогу стверджувати, що комунікативна толерантність не є статичною якістю, а розвивається та формується в процесі професійної діяльності та зростання особистісного досвіду.

Отримані дані прямо свідчать про те, що старші поліцейські загалом володіють більш розвиненими комунікативними компетенціями. Їх перевага проявляється в цілісному комплексі якостей: здатності до емоційного самоконтролю в стресових ситуаціях, гнучкості у виборі стратегій взаємодії з різноманітними типами особистостей та соціальній сприйнятливості, що дає змогу ефективніше будувати діалог. Це, найімовірніше, є наслідком накопичення широкого практичного досвіду спілкування в найрізноманітніших, часто конфліктних, ситуаціях, що сприяє адаптації та корекції початкових ригідних установок.

Отримані результати мають особливе значення в контексті антикрихкості. Вища комунікативна толерантність, властива старшим поліцейським, є психологічним ресурсом, який дає змогу ефективніше справлятися з професійними стресорами та невизначеністю, зберігати працездатність й адаптивність у складних умовах. Молодші поліцейські, із більш вираженою інтолерантністю, потенційно більш вразливі до стресових комунікативних ситуацій, що може обмежувати їх здатність до професійного зростання і формування антикрихких навичок. Так, вікові відмінності в комунікативній толерантності відображають різні рівні розвитку антикрихкості та підкреслюють важливість підвищення комунікативних і психологічних ресурсів молодших поліцейських.

Висновки. Результати проведеного емпіричного дослідження засвідчили наявність вікових відмінностей у рівні комунікативної толерантності поліцейських, що відображають різний ступінь зрілості соціально-психологічних й особистісних механізмів, які забезпечують ефективність професійної взаємодії.

Поліцейські молодшої вікової групи (23–30 років) продемонстрували вищі показники комунікативної інтолерантності за низкою шкал, зокрема «Неприйняття або нерозуміння індивідуальності іншої людини», «Категоричність або консерватизм в оцінках людей» та «Нетерпимість до дискомфортних станів партнера по спілкуванню». Це свідчить про певну жорсткість у сприйнятті комунікативних ситуацій, недостатню гнучкість мислення, схильність до емоційної реактивності й труднощі в прийнятті позиції співрозмовника.

Натомість поліцейські старшої вікової групи (35–42 роки) характеризуються більшою комунікативною толерантністю, умінням зберігати емоційну стабільність, приймати індивідуальні відмінності інших, будувати діалог на основі розуміння, а не оцінювання. Вищий рівень комунікативної толерантності в старших поліцейських можна розглядати як індикатор психологічної зрілості, професійної рефлексивності та стресостійкості, що формуються під впливом досвіду служби, соціальної компетентності та розвитку саморегуляційних механізмів.

Отримані результати дають підстави розглядати комунікативну толерантність як один із психологічних індикаторів антикрихкості поліцейського, тобто здатності не лише адаптуватися до стресових і невизначених ситуацій, а й використовувати їх як ресурс для особистісного та професійного зростання.

Так, розвиток комунікативної толерантності можна розглядати як ключовий напрям психологічної підготовки та формування антикрихкості в працівників поліції.

Література:

1. Шиліна А. А. Толерантність до невизначеності як чинник успішності виконання професійних завдань поліцейськими в умовах війни. *Перспективи та інновації науки*. 2024. № 5(39). С. 940–951.
2. Бойчук С. С. Комплексне дослідження готовності до змін і толерантності до невизначеності у поліцейських КОРД із різним рівнем життєздатності. *Право і Безпека*. 2021. № 3. С. 58–69.
3. Гельбак А. М. Толерантність до невизначеності як визначальна умова прийняття рішення поліцейськими при виконанні професійних завдань. *Українська поліцейстика: теорія, законодавство, практика*. 2024. № 1. С. 48–52.
4. Небитова Н. Ю. Толерантність до невизначеності як психологічний ресурс поліцейського. *Актуальні питання психологічного забезпечення діяльності Національної поліції та закладів вищої освіти МВС України: зб-к тез доп. VII міжсвідом. наук.-практ. круглого столу* (м. Київ, 17 квіт. 2025 р.). Київ : НАВС, 2025. С.131–133.
5. Євдокімова О. О., Пономаренко Я. С. Комунікативна толерантність поліцейських у контексті вивчення їх емоційного інтелекту. *Право і безпека*. 2019. № 2(73). С. 101–108.
6. Рівчаченко О. А. Формування комунікативної толерантності в поліцейських Національної поліції України за допомогою інтерактивних засобів навчання. *Юридична психологія*. 2019. Том 25. № 2. С. 109–116.
7. Огаренко Т.А. Комунікативна компетентність як складова загальної культури працівника правоохоронних органів. *Українська поліцейстика: теорія, законодавство, практика*. 2024. № 1. С. 44–47.
8. Таліб Насім Ніколас Антикрихкість. Про (не)вразливе у реальному житті / пер. з англ. Микола Климчук. 7-ме вид. Київ : Наш формат, 2024. 400 с.

References:

1. Shylyna, A. A. (2024). Tolerantnist do nevyznachenosti yak chynnyk uspishnosti vykonannya profesiinykh zavdan politseiskymy v umovakh viiny. [Tolerance to uncertainty as a factor in the success of police officers in performing professional tasks in wartime]. *Perspektyvy ta innovatsii nauky*, 5(39), 940–951 [in Ukrainian].
2. Boichuk, S.S. (2021). Kompleksne doslidzhennia hotovnosti do zmin i tolerantnosti do nevyznachenosti u politseiskyykh KORD iz riznym rivnem zhyttiezdatnosti [A comprehensive study of readiness for change and tolerance for uncertainty in KORD police officers with different levels of viability]. *Pravo i Bezpeka*, 3, 58–69 [in Ukrainian].
3. Helbak, A.M. (2024). Tolerantnist do nevyznachenosti yak vyznachaiucha umova pryiniattia rishennia politseiskymy pry vykonanni profesiinykh zavdan [Tolerance of uncertainty as a defining condition for decision-making by police officers in the performance of professional tasks]. *Ukrainska politseistyka: teoriia, zakonodavstvo, praktyka*, 1, 48–52 [in Ukrainian].
4. Niebiotova, N.Y. (2025). Tolerantnist do nevyznachenosti yak psykholohichniy resurs politseiskoho [Tolerance to uncertainty as a psychological resource of a police officer]. *Aktualni pytannia psykholohichnoho zabezpechennia diialnosti Natsionalnoi politsii ta zakladiv vyshchoi osvity MVS Ukrainy: zbirnyk tez dopovidei VII mizhvidomchoho naukovo-praktychnoho kruhloho stolu* (m. Kyiv, 17 kvitnia 2025 r.) 131–133. Kyiv: NADPS [in Ukrainian].
5. Yevdokimova, O.O., & Ponomarenko, Ya.S. (2019). Komunikatyvna tolerantnist politseiskyykh u konteksti vyvchennia yikh emotsiinoho intelektu [Communicative tolerance of police officers in the context of studying their emotional intelligence]. *Pravo i bezpeka*, 2(73), 101–108 [in Ukrainian].
6. Rivchachenko, O.A. (2019). Formuvannia komunikatyvnoi tolerantnosti v politseiskyykh Natsionalnoi politsii Ukrainy za dopomohoiu interaktyvnykh zasobiv navchannia [Formation of communicative tolerance in police officers of the National Police of Ukraine using interactive learning tools]. *Yurydychna psykholohiia*, 25(2), 109–116 [in Ukrainian].
7. Oharenko, T.A. (2024). Komunikatyvna kompetentnist yak skladova zahalnoi kultury pratsivnyka pravookhoronnykh orhaniv [Communicative competence as a component of the general culture of a law enforcement officer]. *Ukrainska politseistyka: teoriia, zakonodavstvo, praktyka*, 1, 44–47 [in Ukrainian].
8. Taleb, N.N. (2024). Antykrykhkist. Pro (ne)vrazlyve u realnomu zhytti. [Antifragile: Things That Gain from Disorder] (Mykola Klymchuk, Trans.; 7th ed.). Nash Format [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 16.10.2025
Статтю прийнято до публікації 06.11.2025
Статтю опубліковано 29.12.2025